

KIELI KESKUS TELUA

9/1994

Language Centre News

Linjahäiriö	1
Kielioppia kehittämässä - Kielioppityöryhmän jäsenen, professori Matti Leiwon haastattelu Hannele Dufva	2
Kielioppi elää Irja Alho	5
Kielimessut	8
Sähköiset sanakirjat saapuvat InterNettiin; lopultakin Jouni Santara	10

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Der Ginkgo-Baum	13
Oversættelse	15

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa	17
--------------------------------------	----

KIELIKESKUSTELUA

Language Centre News

Julkaisija:

Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä
Telefax 941-603 521

Vastaava

toimittaja:

Hannele Dufva
puh. 941-603 535
E-mail: dufva@finjyu.bitnet

Toimittajat:

Minna-Riitta Luukka
puh. 941-603 533
E-mail: luukka@finjyu.bitnet

Sabine Ylönen

tel. 941-603 534
E-mail: sabyll@jylk.jyu.fi,
sabyll@tukki.jyu.fi

Ilmoitukset:

Helena Valtanen
puh. 941-603 542
E-mail: valtanen@jyu.fi

Ilmestyy 10 kertaa vuodessa
Tilaushinnat 1995:
Vuosikerta 100 mk
Ulkomaat 150 mk

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 1000 mk
1/2 s. 500 mk
Materiaalin tulee olla toimittuksessa ilmestymiskuukautta edeltävän kuun 15. päivään mennessä.

LINJAHÄIRIÖ

KULTTUURIT KOHKAAVAT EUROOPAN YHDENTENTYESSÄ:

Tapaustutkimus

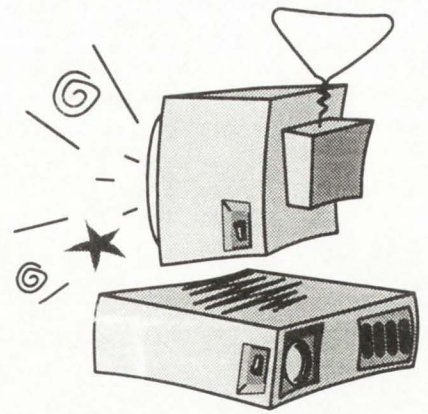
Sankarimme on Suomeen kokousmatkalle saapunut Brysselin valkokaulusarmeijaan kuuluva harmaantuvahiuksinen herrasmies, joka kulttuurikameleonttina on tottunut luovimaan ja lobbailemaan tilanteessa kuin tilanteessa. Ensimmäiseksi yhytimme bryssämme keskustelusta nuoren ja vetreän myyjättären kanssa. Kulttuurit kohtasivat:

-*Paiva. Miten voitte? Tulen Brusselista tanne katson kauppa. Mita te muutte? Onko teila munat?*

-*Munat?*

-*Niin onko teila munat.*

-*Eeei.. Onko herra oikeassa paikassa?*

Rankan kokousrupeaman jälkeen tämä ansiokkaasti kieliopillisesti korrektaa suomea osaavaa - kiitos kahden viikon EU-Suomea -intensiivikurssin - virkamiehemme päätti löysätä kravattia ja lähteä ystäviensä kanssa ravintolaan. Alkuilta meni, yö lähenei. Ravintolasta lähdetessä ystävyksiä alkoi hiukoa. Torin laidalla oli paikallinen katukeittiö, jossa myytiin suomalaiskansalliseen tapaan hoddogeja, hampurilaisia ja mexicanapizzoja sekä erilaisia direktivointia odottavia makkaratuotteita. Sankarimme halusi rohkaista ympäröivää kulttuuria pitäytymään suomalaiskansallisessa sanastossa ja kysyi myyjältä *Onko theilä näkkiä?* Myyjä tiesi ohjata sankarimme kulman takana olevaan apteekkiin.

Myöhemmin yöllä samainen sankarimme alkoi kokea paineita alavatsan seudulla mutta katsoi parhaakseen olla aiheuttamatta paikallisia sadekuuroja kaupunkialueella. Lähellä olevan yökahvilan ovet olivat vielä auki, joten hän astui sisään ja loi katseen yökahvilaan interiööriin. Koska haluttua paikkaa ei siltä seisomalta löytynyt, päätyi sankarimme kysymään ohikiitävältä tarjoilijattarelta: *Onko theilä veetsii?* Ja minkälaisen vastaanoton vieraamme sai? Tarjoilija toi kovasti ihmetellen keskikokoisen Hackmanin ruostumattoman, ja tinkasi asiakasta palauttamaan tarvikkeen hetimiten.

Nyt bryssien käyttäytyminen suomalaisessa viestintäilmastossa voidaan katsoa perinpohjin selvitetyn. Työ ei kuitenkaan pääty tähän, sillä jatkotutkimuksen aiheita on kosolti. Brysselissä on näet perustettu kommunikaatiokomissio, jossa on tarkoitus direktiivein kumota Gricen maksimit ja standardoida monikulttuuriset viestintätilanteet. Sukkien väristä, small talkin määrästä, kohteliaisuuskiintiöistä ja muista kielen- ja kulttuurintutkimuksen kannalta ensisijaisen tärkeistä seikoista neuvotellaan nyt siis kiihkeästi. Siitä vaan kielen- ja kulttuurintutkijat sorvaamaan direktiivejä. Jos aavistelet Iiron juustohöylän uhkaavan sinua, niin hakeudu ajoissa Brysseliin. Muista tosin, että vaatimuksena on ranskalaisen puhe-etiketin hallinta ja eurosukat.

Demijohn, Källbacka & Timotei

KIELIOPPIA KEHITTÄMÄSSÄ

Kielioppityöryhmän jäsenen, professori Matti Leiwon haastattelu

Hannele Dufva
Jyväskylän yliopisto

Kielioppityöryhmän jäsen, puheviestinnän vt. professori Matti Leiwo, tuntuuko mietinnön valmistuminen isolta urakalta?

-Kieltämättä tuntuu. Urakka oli iso, kiire kova ja jotkut asiat jäivät epäilemättä kesken. Monessa asiassa onnistuttiin kuitenkin löytämään hienoja oivalluksia ja uusia näkökulmia, vaikka jotkut yksityiskohdat jäivät edelleenkin kehitteille. Löytyi kuitenkin kokonaisnäkemys siitä, mitä kielioppi on - ja miten se voidaan koulussakin käsitellä. Tämä näkemys on mielestäni arvokas, ja tulee pitkäksi aikaa vaikuttamaan käsitteisiimme.

Yksi yhteinen kielioppi - kadotettu paratiisi?

No mitä tämä uusi kielioppikäsitys pitää sisällään?

-Ehkä kaikkein tärkein on se, että siinä on luotu sellaista käsitystä, joka tekee kieliopin tarkastelun moninaisista näkökulmista mahdolliseksi. Olennaisinta on siis ehkä se, että yksikään niistä monista kielioppimalleista, joita mietinnössäkkin on käyty läpi, ei tarjoa yhtä ja ainoaa oikeaa vastausta kieliopillisten kysymysten ratkomiseen. Kaikkein keskeisintä minusta on se, että on oivallettu mallien komplementaarisuus. Tämä näkyy jo mietinnön nimessä: *Kieli ja sen kieliopit*.

Sumeaa logiikkaa kieliopissa?

-Olemme siis myöntäneet, että kieliopillinen kuvaus ei - ainakaan näillä näkymin - saavuta formaalista täydellisyyttä. Kieltä ei voida kuvata jakojäännöksettömästi. Hyvin olennaista on se työryhmän esittämä ajatus, että kielioppikategorioista voidaan puhua

oikeastaan vain prototyypisinä ilmiöinä. Kieliopillisiin kategorioihin kuuluu tällöin esimerkiksi tyypillisempiä ja epätyypillisempiä jäseniä. Prototyypiajattelussa korostetaan kieliopillistenkin kategorioiden sumearajaisuutta. Kielessä on esimerkiksi selkeitä - prototyypisiä - subjekteja, mutta myös joukko lauseenjäseniä, jotka tuntuvat olevan 'vähemmän subjekteja' tai 'raajapauksia'.

Kielioppi palaa juurilleen

-Edelleen tärkeää on paluu historiallisille juurille. Varhaisimmassa kielenopetuksessahan grammatiikkaa, dialektiikkaa ja reoriikkaa opetettiin kolmiyhteytenä: *riiviumina*. Myöhemmin dialektiikka ja reoriikka, jotka nykyisessä kielenkäytössä kai osin vastaisivat pragmatiikan aluetta, jäivät pois. Nyt mietinnössä esittämäämme kuvausmallien komplementaarisuuteen sopii erinomaisesti esimerkiksi argumentoinnin ja vaikuttamisen käsittäminen kieliopin piiriin kuuluvina ilmiöinä. Tämä on merkittävä kielioppikäsitteen laajennus.

Kielioppi venyy ja paukkuu

Kielioppi on siis sekä uudistunut sisäisesti - prototyypiajattelun kautta - että laajentanut piiriään nykyisen kielioppikäsityksen ulkopuolelle?

-Tähänastinen kielioppikäsityshän on ollut jopa murheellisen formaalinen: rakenteiden kuvaamiseen keskittynyt. Paitsi pragmatikkaa, sen ulkopuolelle on rajattu toisiraan myös jopa sanasto. Nyt voi vain jäädä odottamaan näiden vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen näkökulmien leviämistä myös koulukieliopin käytäntöön.

Onko kieliopilla mitään rajaa?

Mutta onhan vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä käsitelty äidinkielen opetuksessa - esimerkiksi puheviestinnän osuuksissa? Onko mietinnön laatijoiden toiveissa nyt integroida kielioppia ja puheviestintää, jotka lienee nähty melkoiilla toisistaan riippumattomina alueina?

-Integraatio on tärkeää. Mutta mitä puheviestintään tulee, on todettava että ihan kaikkea ei voida integroida kielioppiin. Ei kielioppi voi kaikkea kuvata. Puheviestinnän taustateorioissa on esimerkiksi sellaisia viestinnän teorioita, jotka ovat luonteeltaan enemmän sosiaalipsykologisia. Jossakin kieliopinkin raja kulkee. Mitään mössöä ei ole ollut tarkoitus tehdä, rajatkin on laitettava.

Kaikuja kentältä?

Mitä luulet että äidinkielen opetuksen kentän ajattelevan mietinnöstä? Miten äidinkielen opettajat ovat reagoineet?

-Ensireaktiot ovat - luonnollista kyllä - vaihdelleet laidasta laitaan. Kirja on paksu ja sisältää paljon tietoa. Ensireaktiona on helppo kiinnittää huomiota yksityiskohtiin. Ensivaikutelmat ovat olleet pikemminkin haparoivia ja yksityiskohtiin keskittyviä. Luulen, että pikkuhiljaa atomistiset kannanotot vähenevät, kun kokonaisuus hahmottuu. Sulattelu ei ole mikään helppo tehtävä, kun ajattelee esimerkiksi äidinkielen opettajien kielitieteellistä koulutusta ja perehtyneisyyttä.

Kielitiedon puu

Niin - ja esimerkiksi Äidinkielen Opettajain Liiton puheenjohtaja Leena Kirstinähän on liiton lehdessä ottanut hyvinkin myönteisen kannan mietintöön. Mutta eikö myöskin ole niin, että työryhmän tarkoituksena ei ole ollut tarjota opettajalle valmiiksi pureksittua ohjeistoa? Millainen haaste mietintö nyt sitten mielestäsi on äidinkielen opettajien kouluttajille?

-On yksinkertaisesti vaikea kuvitella, että joku valmistuu yliopistosta äidinkielen opettajaksi tutustumatta mietintöön ja ottamatta kantaa siihen. Mahdoton ajatus tästä eteenpäin, kun kieliopillisen viattomuuden aika on ohi ja tiedon puusta on maistettu.

Vastaavuudesta vertailuun

Onko mietinnöllä annettavaa vieraan kielen opetukselle? Millaista?

-Ei ehkä konkreettista annettavaa - epäsuorasti kyllä. Jos oppilaat äidinkielen tunneilla ovat havainneet kieliopillisten kategorioiden prototyyppisyyden, niin he ehkä pystyvät myös vieraan kielen opetuksessa operoimaan saman ajatuksen varassa. Tällöin he eivät pyri etsimään vieraasta kielestä suoria vastaavuuksia, vaan pystyvät käyttämään vertailevia operaatioita. Tämä antaa aseet oppia vieraan kielen kielioppia aivan toisella tavalla.

Sääntökieliopista neuvottelevaan kielioppiin?

Silloin oppimisessa kai korostuukin oman oivaltamisen osuus: oppiminen voi enemmän kuin säännön opettelua - se voi olla säännömukaisuuden löytämistä tai eron havaitsemista?

-Tässä tullaankin erääseen keskeiseen asiaan. Mietinnössähän koko kieliopin käsite on problematisoitu. Aiemmassa, muodollisessa kielioppikäsitelmissä sääntö on enemmän tai vähemmän absoluuttinen. Sääntöjä opettaessa on tällöin kaksi mahdollisuutta: ne joko osataan tai ei. Mutta silloin kun kielioppi työskentelee prototyyppisillä säännöillä, niistä voidaan keskustella ja niitä voidaan pohdiskella erilaisten intuitioiden valossa. Opetus ei ole sääntöjen oppimista, vaan säännöistä keskustelua!

Kielioppitunnit - logiikkaa ja aivojumbppaa?

-Usein ennenhän on väitetty että kielioppi

kehittää loogista ajattelua. Olen sitä mieltä, että tämän kielioppikäsitteiden puitteissa siihen on entistä parempi mahdollisuus. Tässä välillä on melkein tuntunut siltä, että looginen ajattelu on kehittynyt kieliopista huolimatta.

Eli kieliopin opetus voikin olla vertailun ja analyysin harjoitusta: jonkinlaista kognitiivista jumppaa?

-Pelkkä kognitiivinen ei tietenkään riitä, vaan toiminnan on oltava myös sosiaalista, luokkahuoneen vuorovaikutukseen ulottuvaa. Luokkahuoneessa on siis mahdollista keskustella erilaisista kielellisistä intuitioista, jotka eivät välttämättä ole oikeita tai vääriä. Eri ikäiset ja eri tasolla olevat oppilaat voivat huomata erilaisia säännönmukaisuuksia. Oppilaan huomioita voidaan toki kehittää, muotoilla ja täydentää, ja niitä voidaan tarkastella aivan toisesta näkökulmasta. Mutta vääriä intuitioita kieliopista ei ole. Kysymyksen asettelu ei liiku sillä tasolla, että olisi "oikeaa" ja "vääriä". Tämä keskustelu on tykkäänään toisenlaista kuin se luokkahuonekeskustelu, jossa lauseita jäsennetään formaalisen skeeman mukaan.

Kenen intuitio?

Luuletko, että opettajan on vaikea hyväksyä tämä erilaisten intuitioiden moninaisuus, jossa opettajan oma intuitio voidaankin haastaa?

-Opettajalla tulee itsellään olla hyvä kieliopillinen tieto, eikä riitä, että osaa toimia kirjan sääntöjen mukaan. Tämä tulee asettamaan opettajien kielitieteelliselle tiedolle merkittäviä vaatimuksia. Siihen pitää uhraa!

Onko kielioppi tarpeen?

Mitä olet mieltä niistä mietinnön ilmestymisen jälkeen esiin tulleista näkemyksistä, joissa mietintö tuomittiin kielitieteilijöiden elämälle vieraksi näkemyksiksi ja toivottiin, että kielioppia ei opetettaisi laisinkaan?

-Se osoittaa todennäköisemmin sen, että kirjaa ei joko ole luettu tai sitä ei ole ymmärretty. Kielioppikäsitteen laajennus on mitä ilmeisimmin tällöin jäänyt huomaamatta.

Haudattuja toiveita

Olette laatineet ensimmäiset kieliopin opetuksen ohjenuorat liki kahdeksaankymmenen vuoteen. Mikä on Suomen kolmannen kielioppikomitean työn historiallinen merkitys? Millaisia olivat työn edeltäjät?

Merkitystä tälläkin työllä toivon mukaan on. Mutta on myös syytä muistaa miten on ennen käynyt. Toista, historiallista kielioppikomiteaa johti E.N. Setälä. Siinä tuotiin - vuonna 1916 - esiin monia hurskaita toiveita, mutta jonnekin monet hyvät ajatukset hautautuivat. Toki tietyt ajatukset jäivät kytämään. Kieliopillista suhdeajattelua, jota toisessa mietinnössä tuotiin esiin, on myöhemmin edustanut esimerkiksi Aarni Penttilä. Samoin Jyväskylän yliopiston germaanisena filologian professorina toiminut, jokin aika sitten edesmennyt Kalevi Tarvainen on tuonut samanlaisia ajatuksia esiin valenssi-kieliopissaan.

Setälä takinkääntäjänä?

Kiinnostava kysymys onkin miksi komiteaa johtanut E.N. Setälä ei muuttanut omaa laajalti ja pitkään käytettyä kielioppiaan mietinnön mukaiseksi. Tätä on pohtinut esimerkiksi Heikki Paunonen. Ehkäpä mietinnöstä tuli liian radikaali? Hyvä dekkarin aihe sinänsä jollekulle kotimaiselle Umberto Ecolle...

Kielioppityöryhmän testamentti

Mitä mietinnöstä jäi puuttumaan? Ja mikä on seuraava askel?

-Kun mietinnöstä tietoisesti rajattiin pedagogisesta kieliopista didaktiset ja soveltavat osuudet pois, niin eiköhän se olisi yksi suunta.

Ja eikun neuvottelemaan kieliopista!

KIELIOPPI ELÄÄ

Irja Alho
Kielioppityöryhmän sihteeri

Kielioppityöryhmä luovutti mietintönsä "Kieli ja sen kieliopit - opetuksen suuntaviivoja" kansliapäällikkö Jaakko Nummiselle 6.6.1994. Mietinnön sanoma voidaan tiivistää seuraavasti: On harhaa ajatella, että suomen kielestä olisi kirjoitettu yksi ja oikea kielioppi, johon voitaisiin palata. Yhtä harhaa olisi ajatella, että kielestä voitaisiin kirjoittaa yksi kattava ja täydellinen kielioppi. Kieli on monitasoinen ja sellaisena kiinnostava ilmiö. Kielelliseen yleissivistykseen kuuluu muutakin kuin hyväksytyin kirjakielen sääntöjen hallinta. Kielioppi voi olla yleinen oppi kielestä, joka eroaa perinteellisestä kieliopista siinä, että se ei ole normatiivinen.

Opetusministeriön asettama kielioppityöryhmä (26.1.1993—30.5.1994) pohti kieliopin asemaa ja muotoa äidinkielenopetuksessa. Työssä otettiin huomioon kielitieteen kehittyminen ja monipuolistuminen, vieraiden kielten opetus sekä suomen kielen opetus vieraana kielenä. Työryhmän puheenjohtajana toimi prof. Auli Hakulinen ja sen jäseninä olivat lehtori Anneli Kauppinen, vs. prof. Matti Leiwo, prof. Heikki Paunonen, erikoistutkija Anneli Räikkälä, prof. Pauli Saukkonen, apul.prof. Valma Yli-Vakkuri ja apul.prof. Jan-Ola Östman.

Mietintö ei ole kielioppi eikä oppikirja, vaan se on tarkoitettu opettajien ja oppikirjantekijöiden avuksi sekä soveltuvien osin yliopisto-opetuksen materiaaliksi. Esitettyjen opetuksen suuntaviivojen muokkaaminen kouluopetukseen vaatii vielä runsaasti opetuksen asiantuntijoiden työtä. Seuraavassa esittelen mietinnön päälinjauksia.

Kieliopista kielioppeihin

Mietinnön esitys perustuu oletukselle, että kielestä voidaan kirjoittaa monenlaisia kielioppeja. Kielioppien moninaisuutta perustellaan sekä historiallisesti että tieteellisesti. Jo varhain kieliopin länsimaisessa perinteessä eriytyivät toisistaan filosofiset ja opetusta palvelevat kieliopit. Suomessa kielioppia on kehitetty lähinnä opetuksen tarpeisiin. Koulukielioppi on ollut normatiivinen, hyvän kirjakielen säännöstö. Tieteelliset kieliopit jatkavat keskiajan filosofisten kielioppien perinnettä. Kuvaus on sidoksissa yleisiin teoretisoinnin malleihin ja siihen, mitä kunakin aikana pidetään tärkeänä tutkimusongelmana. Generatiivis-transformationaalisen kielioppimallin lisäksi lingvistit ovat kehitelleet monia muita kielioppimalleja, eikä loppua ole näkyvissä. Ehkä ei olekaan yhtä oikeaa teoriaa, vaan eri teoriat ovat toisiaan täydentäviä tapoja puhua kielestä. Teoriat ovat jatkuvassa liikkeessä ja niissä näkyvät ajankohdan painotukset kuten nykyinen kiinnostus semantiikkaan ja pragmatiikkaan. Tieteelliset kieliopit ovat deskriptiivisiä, mutta ne eivät ole pedagogisia.

Mietinnössä todetaan seuraavaksi, että kielioppien kirjoituksessa puhuttu kieli on ollut lapsipuolen asemassa. Kun kielioppi käsi-tetään laajasti, voidaan sanoa, että puhuttu kieli eroaa kieliopillisesti kirjoitetusta kielestä. Puheessa esiintyy sellaisia muotoja tai rakenteita, joita kirjoitetussa kielessä ei käytetä. Toisaalta puhuttu kieli on varsin heterogeeninen ilmiö. Siksi siitä tuskin voidaan laatia yhtä, tyhjentävää

kuvausta. Mietinnössä käsitelläänkin omassa jaksossaan puhutun kielen keskeisiä ominaisuuksia.

Mietinnössä ehdotetaan, että äidinkielenopetuksessa kieliopilla tarkoitettaisiin hyvin laajaa ja monipuolista oppia kielestä. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että kielioppiin sulatettaisiin aineksia eri kieliopista. Se sisältäisi toisiaan täydentäviä näkökulmia kieleen. Tällaisesta kielenopetuksen ohjelmasta käytetään mietinnössä nimitystä pedagoginen kielioppi. Sen tarkoitus on antaa välineitä kielen ilmiöiden erittelemiseen ja kielen toimivuuden perusteiden ymmärtämiseen. Tarkoitus olisi ohjata kielen tietoiseen tarkkailuun. Opetukseen voitaisiin sisällyttää myös entistä enemmän kielten rakennepiirteiden vertailua.

Kielen tarkastelussa on standardikielen rinnalla mukana oppilaan oma kieli. Mietinnössä todetaan myös, että kieliopin opetuksessa on tärkeää edetä oppilaan kognitiivisen kehityksen mukaan. Esimerkiksi ala-asteella ilmiön ymmärtäminen on tärkeämpää kuin kieliopilliset nimitykset. Työryhmä ottaa selkeän kielteisen kannan menneiden vuosien spiraaliopetukseen, jossa samoja kielioppiasioita käsitellään yhä uudelleen. Lauseen rakenteellisen hahmotuksen ensimmäisenä asteena voisi olla lauseen osien tarkastelu merkityksen kannalta (TEKIÄ, HYÖTYJÄ, KOHDE, AIKA, PAIKKA jne.), kun taas kielen rakenteen systemaattinen opiskelu voitaisiin keskittää yhteen jaksoon yläasteen loppuvaiheessa.

Uusi rakennetietoisuus

Mietinnössä hahmotellaan jonkinlainen ydinkielioppi, jossa kuitenkin keskitytään lähinnä lauseen rakenteeseen. Luonnollisesti kielen rakennekuvaukseen kuuluisivat myös äänne-, muoto- ja johto-oppi, mutta ainakin vieraiden kielten opetuksen kannalta olisi olennaista tarjota selkeitä käsitteitä lauseen rakenteesta. Esimerkiksi predikaatti, subjekti ja objekti ovat tällaisia keskeisiä käsitteitä.

Ydinkieliopin esityksessä noudatetaan perinteestä poikkeavaa järjestystä, sillä sanaluokkia käsitellään varsinaisesti vasta lauseen perusrakenteen jälkeen. Suomen perinteellisen kieliopin lauseopissa nähdään kaksi pääongelmaa: (1) Lauseenjäsennys on ollut sanakeskeistä, sillä vain yksittäiset sanat ovat olleet lauseenjäseniä; osakokonaisuuksia ei ole nimetty. Perinteellinen lauseenjäsennys latistaa lauseen hierarkkinen rakenteen. (2) Saman lauseenjäsenen minitystä on käytetty hyvin erilaisista asioista. Paras esimerkki heterogeenisestä kategoriasta on adverbiaali, mutta myös subjekti on käsitelty kirjavan joukon: *Liisa ui, Liisalla on uimarengas, Järven pohjassa näkyy kalja, Minun tekee mieleni uida*). Intuitiivisesti vaikeasti hahmotettaviin ratkaisuihin on syynä se, että lauseenjäsennys on esitetty kattavana ja tyhjentävänä.

Rakenteen hierarkkisen luonteen ymmärtäminen edellyttää lausekeajattelua. Suomen kielen kannalta tärkeä on lähinnä nominilauseke (*[Veljeni poika] taputti [raapurin pientä koiraa]*, englannissa taas sen lisäksi myös verbilauseke (*[My nephew] patted [the neighbor's little dog]*)). Lauseenjäsenten heterogeenisuuden ongelmasta taas päästään, jos ne määritellään prototyyppisten tapausten pohjalta. Prototyyppiajattelu on lähtöisin kognitiivisen psykologian oivalluksesta, että inhimillisen havainnon ja ajattelun kategoriat ovat rajoittain epämääräisiä. Esimerkiksi linnun käsitteessä prototyyppinen tapaus on varpunen, kun taas kana ja pingviini eivät ole prototyyppisiä lintuja. Työryhmä esittää, että myös kieliopillisia kategorioita (sanaluokkia, lauseenjäseniä jne.) tarkasteltaisiin prototyyppien perusteella, niin että kaikki sanat ja lauseet eivät ole analyysin kamalta samanarvoisia. Jopa lauseen kohdalla voidaan puhua lausemaisuudesta.

Kieliopin väljyys

Uuden pedagogisen kieliopin rajoja on vaikea tarkasti määritellä. Mietinnössä tuodaan selvästi esille, että kielioppi laajenee

kielenkäyttöön. Historiallisessa näkökulmassa voidaan puhua jopa retoriikan paluusta. Keskiajallahan eurooppalaiseen kouluun kuuluivat sekä grammatiikka että retoriikka. Kun kielioppia ei enää käsitetä kapeasti kirjakielen säännöstöksi, esiin nousevat esimerkiksi kirjoitetun ja puhutun tekstin erot. Toisaalta kielellisten muotojen valintaan vaikuttaa esimerkiksi muodollisuuden aste tai kohteliaisuuden vaatimukset. Kun rakenteita kuvataan tätä silmällä pitäen, voidaan puhua kommunikatiivisesta kieliopista.

Mietinnössä esitetty dialogisen tekstin tarkka kielellinen analysoiminen osoittaa, millä keinoin puhujat välittävät toisilleen merkityksiä. Keskustelun alta paljastuu runsaasti kulttuurisia normeja ja tulkintaperiaatteita. Kielitieteeseen retoriikka on elvytetty esimerkiksi pragmatiikan (puheaktit, keskustelun maksiimit, kohteliaisuus) ja tekstianalyysin (makrorakenneanalyysi, merkityssuhdeanalyysi, kriittinen lingvistiikka) muodossa, potitiikan tutkimuksessa sen perillinen on argumentaatioanalyysi.

Mietinnössä kielioppi erotetaan kielenhuollosta. Kielioppiahan ei pidetä normatiivisena. Kielenhuollosta puhutaan omassa jaksossaan: ensin suomen kielen ohjailun taustasta, sitten nykyisen kielenhuollon tavoitteista ja perusteista. Kielioppityöryhmän mielessä koulussa olisi syytä selvittää normien periaatteet ja niiden suhteellisuus, niin että välttyttäisiin liian tiukoilta asenteilta ja kannanotoilta. Erityisen tärkeää olisi selvittää, että normit ovat sidoksissa tiettyyn kielimuotoon. Luonnollisesti koulun tehtävä on opettaa käyttämään korrekta kirjoitettua kieltä.

Suomen kieli ja muut kielet

Koska työryhmän tehtävänä oli pohtia kieliopin muotoa äidinkielenopetuksessa, se käsitteli muunkielisille tarkoitettua suomen kielen kielioppia hyvin yleisellä tasolla. Mietinnössä on nimittäin luku, joka puhuu suomen kielestä suhteessa muihin kieliin. Siinä annetaan tietoa suomen kielestä typologiselta kannalta. Tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota myös siihen, että suomelle tyypillinen johto-oppi on jäänyt muiden kielten kuvauksista mallia ottaneissa suomen kieliopeissa vähälle osalle. Siksi johtopille omistetaan oma alalukunsa. Työryhmä toivoo, että suomen kieli vieraana kielenä kehitettäisiin omaksi tutkimusalakseen.

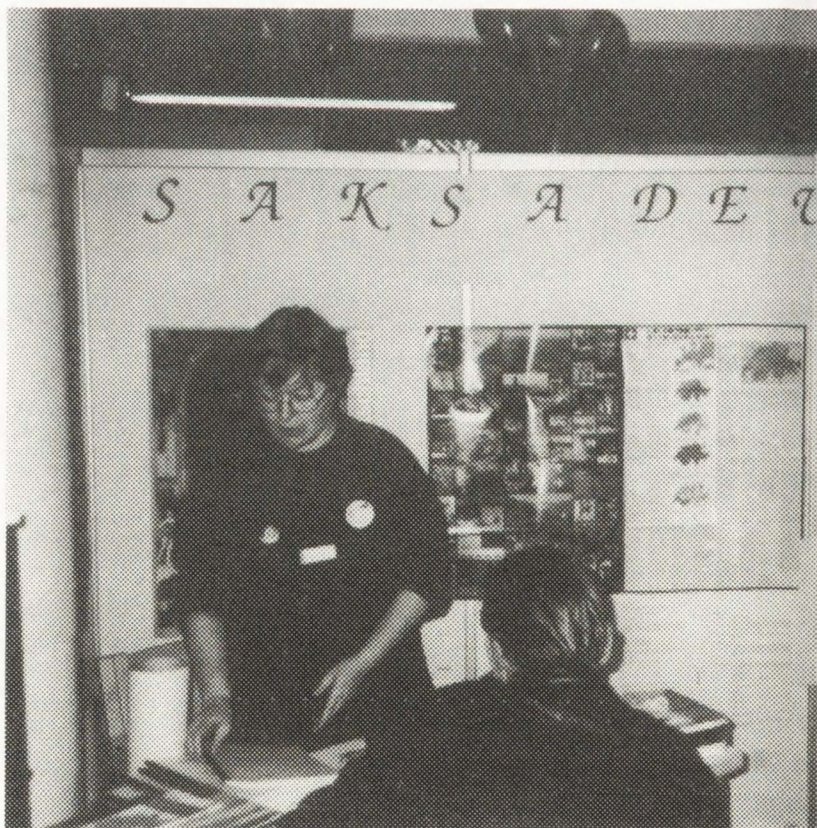
Mietinnössä puhutaan vielä Suomesta muuttavana kieliyhteisönä. Puhutaan siitä, mitä kieliä Suomessa on ennen puhuttu ja minkä kaikkien kielten puhujia täällä tällä hetkellä asuu. Lisäksi selvitetään nykyään puhutun suomen kielen heterogeenisuutta. Siinä tuodaan esille mm. se, että parhaillaan Suomessa on käynnissä kirjakielen ja puhekilen eriytymisestä johtuva kielellinen murros, joka näkyy erilaisina ristiriitoina kielenkäyttötavoissa. Oma alalukunsa on omistettu myös kaksikielisyydelle. Aivan lopuksi pohditaan vielä kielikontakteja sekä sitä, miten Euroopan unioniin liittyminen vaikuttaisi suomen kielen asemaan. Suomalaisen pitää jatkossakin huolehtia oman kielen säilymisestä.

KIELIMESSUT Jyväskylässä 11.10.1994

Jyväskylän yliopiston kielikeskus teki toimintaansa ja opettamiaan kieliä tunnetuksi järjestämällä 'Kielimessut' Mattilanniemen kampuksella. Kielet esittäytyivät omilla osastoillaan ja yleisön kiinnostuksen takasivat kielikurssilaisille annetut tehtävät, joihin vastaukset löytyivät näyttelyistä. Yleisöllä oli myös mahdollisuus tutustua itseopiskeluohjelmiin ja videoihin sekä seurata sähköpostikonferenssia.

Amanuessi Heli Pekkala esittelee itseopiskeluohjelmia

Lehtori Heidi Kahanpää kertoo saksan oppimateriaaleista

Merja Almonkari mit-
taa Peggy Tuomen kar-
jaisun desibeilejä

Myös Korkeakou-
lujen kielikeskus
esitteli toimintaansa. Kuvassa Hele-
na Valtanen ja Sari
Luoma

Kielimessut kiinnosti-
vat myös henkilökun-
taa. Professori Kari
Sajavaara ja lehtori
Anne Räsänen

SÄHKÖISET SANAKIRJAT SAAPUVAT INTERNETTIIN; LOPULTAKIN!

Jouni Santara
Turun yliopiston ATK-keskus

InterNet-tietoverkko on vaikuttanut voimakkaasti yliopistoyhteisöjen kehitykseen viime vuosina: sähköpostista on tullut osa jokaisen itseään kunnioittavan modernin tutkijan arkipäivää. Asian varsinaiset edelläkävijät ovat jo edenneet pidemmälle ja kokeilut erilaisten villien projektien parissa sen kuin vain tiivistyvät. Tämä artikkeli valottaa erästä tällaista yliopistopuurtajan pilottiprojektia: WWW -sanakirjan rakentamisesta ja käytöstä saatuja arkikokemuksia.

Taustaa projektille

Lyhenne WWW tulee sanoista World Wide Web ja sillä yleensä tarkoitetaan palveluita, joihin voi liittyä vapaasti mistä hyvänsä ympäri maapalloa tietyillä apuohjelmilla. Katseluun tarkoitettuja ohjelmistoja on useita sekä vapaasti verkossa jaettavina (esim. MacWeb ja NCSA Mosaic) että kaupallisina versioina. Palvelut ovat nähtävillä ja käytettävissä tietokoneen merkistä riippumatta (Mac, PC, Unix, jne.) lähes samassa muodossa.

Sähköisen sanakirjan rakennustyö alkoi 2.8. ja on jatkunut kiihkeästi ainakin tämän artikkelin kirjoittamiseen saakka. Projektin aloittavana kipinä toimi Helsingissä järjestetty ISEA'94 taidetapahtuma, jossa teemana olivat InterNet ja interaktiivisuus yleensä. Perusidea oli luoda lisäarvoa perinteisiin ratkaisuihin (paperi / CD-ROM-versio) nähden verkon interaktiivisuuden kautta: sanasto voi mukautua käyttäjän toiveisiin aikaa myöten niiden ehdotusten pohjalta, joita sille tippuu verkosta. Paperiversio tai CD-ROM on ja pysyy aina sellaisena kuin se on ostohetkellä. Lähtösanasto pohjautui kirjoittajan omiin aiemmin

kerättyihin sanastoihin kahden yleisen Euroopan kielen välillä: englantia ja ranska. Näistä luotiin tietokanta, joka sijoitettiin koko maailman nähtäväksi helpolla ja graafisesti tyylikkäällä tavalla. Ensimmäinen versio julkaistiin InterNet-verkkoon 15.8. eli noin kaksi viikkoa projektin toteutukseen ryhtymisen jälkeen. Mainos palvelun aloittamisesta julkaistiin InterNet:n *rk. News*-systeemissä sopivissa ryhmissä: *soc. culture.belgium*, *soc.culture.french*, *soc.culture.swiss*. Heti alusta lähtien järjestelmä herätti runsaasti ulkomaista mielenkiintoa keski-Euroopan suunnasta. Koko projekti toteutettiin harrastuksena siviilitöiden ohessa ja InterNet loi mainiot puitteet tehdä koko maailmasta koealueen.

Sanakirjan toiminta

Verkkosanakirja on perusrakenteeltaan yksinkertainen: käyttäjä ottaa yhteyttä tiettyyn osoitteeseen netissä ja saa eteensä heti graafisen ja miellyttävän käyttöohjeen. Sitä hän sitten etenee kuten missä hyvänsä tavallisessa tietokoneohjelmassa annettujen vihjeiden perusteella sivulle, jossa pääsee kyselemään sanastoa. Kyselyt lähtevät liikkeelle nappia painaen näppärästi ja sanakirjaa vastaa vauhdikkaasti listalla löytyviä sanoja tai sitten 'ei oo':ta. Vastauksesta ilmenevät sanan merkitys molemmilla kielillä, sanaluokka, sanan suku ja mahdollinen huomautus sen kuulumisesta katuslangin piiriin.

Tässä sanakirjassa oman nyanssinsa perustoimintaan kuitenkin tuovat käytetyt kielet: englantia ja ranska. Käyttäjällä on mahdollisuus suorittaa samat operaatiot yhteen ja samaan sanastokantaan kohdistuen onan

käyttäjäsivunsa kautta omalla äidinkielellään (yhtä hyvin mukaan olisi ollut mahdollisissa suomalaisen kyselysivu). Ranskan puoleisessa osassa siis kaikki näyttää kotoisalta aina aksentteja myöten. Kyselysivut ovat itseään dokumentoivia äärimmäisen selkeiksi perustoimintojen osalta. Alla on esimerkki englannin kyselysivulta.

Type the (start of) keyword

The given word is in:

Only the beginning of the word is written

How many words is returned in maximum?

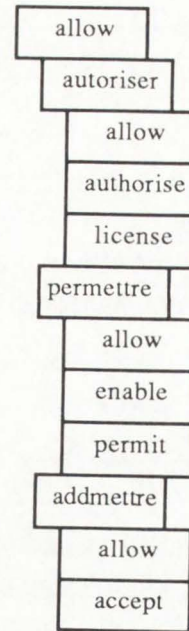
Do you want to surf in the sea of:

How difficult terms to return?

Basic Level Terms Additional Words Street Slang

[Visualization](#) about the progress from the version to another one.

Hypertekstiominaisuus näkyy sanakirjasta käyttäjälle seuraavasti: jokaisen vastaus sivun alalaidassa on valikkolista, josta jonkun vastaussanan voi ottaa uudelleen kyselyn alle. Esimerkiksi, jos ensin kysyttiin sanalla 'allow' ja saatiin vastauksena ranskalainen lista 'autoriser', 'permettre' ja 'addmettre' voidaan seuraavaksi kysyä esim. sanalla 'autoriser' ja saada vastaukseksi kaikkien tätä ranskalaista sanaa vastaavien englantilaisten sanojen ryhmä (kts. kuva). Tällä lailla voi hyppiä pitkin ja poikin tiettyä merkitysavaruuksia sanakirjasta ja oppia lisää. Parasta tässä on se, että katseluohjelmat yleensä jättävät jo vastaanotetut sivut muistiinsa, joten tiettyyn vastauspisteeseen ketjussa voi palata uudelleen ja uudelleen ja tutkia siitä johtuvia puumaisia merkitysrakenteita. Esimerkiksi, seuraavan kuvan merkitykset löytyvät nykyisestä sanakirjan versiosta 2.0.

Oikean puoleisimmista sanoista näkee helposti merkityssisällön eron 'allow' verbin vastinverbeille ranskaksi ja voi valita siten oikeammin ranskalaisen vastikkeen tiettyyn tilanteeseen. Yhtä hyvin voi käyttää oikeanpuoleisimpia sanoja etsiessään synonyymejä saman kielen sanojen suhteen.

Lisää hypertekstiominaisuuksia löytyy johdatussivuilta: ranskan kielen yleisimmin aihepiireittäin lajitellut useimmin esiintyvät sanat on koottu loogiseksi kokonaisuuksiksi. Näitä sivuja voi pitää lähtöpisteinä kun tutkii tietyn aihealueen sanastoa: jokaisen sivun alalaidasta voi käynnistää edeltä tutulla tavalla haun itse sanakirjan sisältöön. Ne ovat siis 'sukelluspisteitä' laajempaan merkitysavaruuksien. Vastaava englannin kielen sivukokoelma on tekeillä.

Sanakirjan sisältö

Tätä kirjoitettaessa sanakirja on edennyt versioon 2.0 saakka, josta se laajenee jatkuvasti. Sanastokanta sisältää n. 13 000 keskeisintä sanaa ranskan ja englannin välillä. Tämä jakaantuu: 2000 termin perus-sanastoon, yli 6000 kpl:n lisätermistöön ja noin 500 kappaleen slangiosaan. Sanaluokittain tarkasteltuna suurimmat ryhmät ovat:

substantiivit (> 5000 kpl), verbit (> 1500 kpl) ja adjektiivit (> 1500 kpl). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yli 85 % ranskan normaalikielestä löytyy sanakirjasta. Kaikki nämä tilastotiedot näkyvät myös nettiin omalta tieteellisen visualisoinnin graafiselta sivultaan, josta käyttäjät voivat myös seurata sanaston kasvua versiosta toiseen.

Hei, tarve ON siellä Netissä!

Sähköinen InterNetin sanakirja on ollut menestys ainakin käyttötilastojen mukaan: avaamishetkestä lähtien on sen termejä kysely yli 3100 kertaa ja n. 500 eri pisteestä ympäri maapalloa (aina Japania ja Australiaa myöten). Jos mukaan lasketaan myös sanakirjaa koskevat tiedostohaut, nousee kyselyjen luku helposti yli 5000:n. Vankimmin edustettuna ovat olleet Ranska ja USA kuten oikeastaan etukäteen oli ennustettavissa. Vahvasti esillä on ollut myös Sveitsi, jossa tunnetaan erityistä kiinnostusta WWW-tekniikan kehitykseen (WWW:n syntymäpaikkahan on Cernissä). Tämä käyttö on syntynyt palvelun hyvin vähäisellä ja rajatulla mainostuksella (ja nollan markan projektituella): vain uusia versioita on mainostettu News:ssä. Toistettujen mainostusten jälkeen hakujen määrä on muutaman viikon innostuneisuuden jälkeen aina asettunut noin 100 sanastokyselyyn vuorokaudessa. Lisäksi, sitä mukaa kun palvelu on parantunut (ja tieto siitä levinnyt) on ollut nähtävissä kasvava trendi tässäkin luvussa. Tässä lehdessä nyt julkaistu artikkeli on ensimmäinen kunnollinen tiedote palvelun olemassa olosta myös suomalaiselle akateemiselle kielimaailmalle.

Tulevaisuus

Matkan varrella on syntynyt monta parannusta ja uutta visiota siitä, mitä tulevaisuudessa tällaisesta hypertekstipohjaiselta sähköiseltä sanakirjalta voidaan odottaa: mm. linkit vastauksista relevantteihin kieliooppisivuihin, käyttäjän mahdollisuus kaik-

kien toimintojen käyttöön juuri omalla kielellään antavat vielä odottaa itseään. Näitä ainakin odotamme vakiona tulevaisuudessa tällaisilta interaktiivisilta palveluilta. Tällaisten ominaisuuksien kehittämisessä näyttelee avoin InterNet upeaa mahdollisuutta panna omat ideat suoraan käytettäväksi ilman suurempia rahallisia sitoumuksia kenenkään taholta. Ainut mitä tarvitaan on aikaa ja luovaa ajattelua, sekä hyvin paljon sitä tärkeintä eli raakaa työtä ja kokeilumieltä.

Kuinka kokeilla?

Ensiksi tarvitaan WWW-katseluun sopiva mikrotietokone (kirjoittaja itse käyttää mieluiten Macintoshia). Erilaiset mikrot asettavat erilaisia minimiehtoja toimivalle liittymälle seuraavasti:

- * Apple Macintosh (4 MRAM), systeemi 7 + MacTCP asennettuna
- * PC (8 MRAM), Windows ja PCTCP toiminnassa

Molempiin käyttöympäristöihin löytyy katseluohjelmaksi ilmaiseksi NCSA Mosaic, joka toimii aivan tyydyttävästi sanakirjan kanssa (ja näyttääkin lähes samalta). Paikallinen mikrotukihenkilösi tietää mistä saat tuoreimman version. Itse sanakirja löytyy URL -osoitteesta:

<http://hypercube.cc.utu.fi/>

Mitään käyttäjätunnusta ei tarvita, palvelu on maailmalle avoin. Kirjoittaja / palvelun kehittäjä toivoo palautetta työtään kohtaan myös Suomen verkkokansalaisilta.

Jouni Santara

Jouni.Santara@utu.fi

Puh. 921 / 633 5924

Fax. 921 / 633 6560

Turun yliopiston ATK-keskus

20500 Turku

DER GINKGO-BAUM
Germanistisches Jahrbuch für Nordeuropa, Estland,
Lettland und Litauen
Zwölfte Folge

Finn Lectura, Helsinki 1993, ISSN 0359-7210

Es gibt ihn noch, den *Ginkgo-Baum*! Zwar wechselten die Herausgeber in den letzten Jahren ständig, totzukriegen war er aber nicht. Im Gegenteil, sein Zuständigkeitsbereich hat sich vergrößert: im März 1994 erschien die **zwölfte Folge** des *Ginkgo-Baum* mit neuem Untertitel: das Jahrbuch ist nunmehr nicht nur für Nord-europa, sondern auch für die baltischen Staaten zuständig, was sich in vorliegendem Band u. a. an zahlreichen Beiträgen baltischer Autoren ausdrückt. Im folgenden möchte ich kurz auf die wechselvolle Herausgebergeschichte des *Ginkgo-Baum* und seine inhaltlichen Schwerpunkte eingehen und schließlich die zwölfte Folge kurz vorstellen.

Ins Leben gerufen wurde der *Ginkgo-Baum* 1982 von den Deutschlektoraten der DDR-Kulturzentren in Helsinki und Stockholm als "Germanistisches Jahrbuch für Nord-europa". Ihren Namen erhielt die Publikation nach dem Vorbild des Goethe-Gedichts "Ginkgo biloba". Die **erste Folge** war dementsprechend "Goethe, seiner Zeit und der Rezeption seiner Werke bis in die Gegenwart" gewidmet (Vorbemerkung zur ersten Folge, S. 5). Goethe hatte den aus dem Mesozoikum stammenden und Mitte des 18. Jahrhunderts aus Ostasien nach Europa eingeführten Baum 1815 kennengelernt und deutete die "Zwei-Einheit des Blattes" als Symbol für Zuneigung und Freundschaft und zugleich für die "geeinte Zwienatur, von der im 'Faust' die Rede ist" (Vorbemerkung zur ersten Folge, S. 5). Den Herausgebern schien der Ginkgobaum

"ein treffliches Bild für ein germanistisches Jahrbuch, in dem sich unterschiedliche Sehweisen von Autoren aus fünf Ländern am gemeinsam interessierten Gegenstand einen" (Vorbemerkung zur ersten Folge, S. 5). Diese fünf Länder waren nicht etwa die deutschsprachigen, Finnland und Schweden, sondern entsprechend der politischen Lage der damaligen Zeit die DDR und die vier nordeuropäischen Länder Dänemark, Norwegen, Schweden und Finnland.

Die 1990 erschienene **neunte Folge** des *Ginkgo-Baum* war die letzte von den Deutschlektoraten der DDR-Kulturzentren Helsinki und Stockholm herausgegebene. Mit der Vereinigung der beiden deutschen Staaten im Oktober 1990 wurde das Deutschlektorat Helsinki vorübergehend dem Goethe-Institut Helsinki angegliedert. Die **zehnte Folge** des Jahrbuchs konnte nach einer Phase der Unsicherheit 1991 mit Unterstützung des DAAD vom Deutschlektorat am Goethe-Institut Helsinki herausgegeben werden. In den Vorbemerkungen zu diesem Band schrieben die Herausgeber, daß sie selbst fast nicht mehr so recht an den *Ginkgo-Baum* X glauben konnten: "Geplantes konnte nicht mehr bzw. so nicht mehr realisiert, Aktuelles mußte hinzugefügt werden; zuständige alte Institutionen gingen mit der DDR, neue mußten geortet werden ..." (Vorbemerkungen zur zehnten Folge, S. 7).

1992 erschien der *Ginkgo-Baum* als Publikation des DAAD unter redaktioneller

Bearbeitung von H. Lenk (Helsinki) und A. Kellat (Vaasa). Erstmals hatte die Publikation in diesem Jahr auch einen wissenschaftlichen Beirat bestehend aus namhaften Germanisten aus den nordischen Ländern und Deutschland. Im Geleitwort des DAAD zur **elften Folge** (S. 9) heißt es: "Die ehemalige DDR hat im Rahmen ihrer auswärtigen Kulturpolitik umfangreiche bilaterale Projekte vor allem mit den osteuropäischen, aber auch mit einigen nord-europäischen Ländern gefördert. Der DAAD möchte dazu beitragen, daß die Neuorientierungen, die im Gefolge der staatlichen Einheit Deutschlands unumgänglich sind, nicht das Ende aller dieser Kooperation bedeuten."

Mit der **zwölften Folge** 1993 brach eine weitere Herausgeberära an. Von nun an wird der *Ginkgo-Baum* in Alleinregie des Germanistischen Instituts der Universität Helsinki von Jarmo Korhonen und Markku Moilanen herausgegeben. Der Verlust großzügiger Sponsoren hatte zur Folge, daß der *Ginkgo-Baum* nun kommerziell bei Finnlectura verlegt wird und nicht mehr kostenlos, sondern zum Preis von 210,- Finnmark zu beziehen ist.

Bis zur sechsten Folge dominierten literaturwissenschaftliche Beiträge den *Ginkgo-Baum*, danach wurden zunehmend auch linguistische Arbeiten aufgenommen. In **Folge sieben** dominieren ausnahmsweise sprachwissenschaftliche Beiträge. Unter dem Thema "Deutsche Fachsprachen in Forschung und Lehre" finden sich hier zahlreiche Artikel zu den Themen Fachsprachenforschung und Textlinguistik, u. a. von Lothar Hoffmann ("Grundbegriffe der Fachsprachenforschung") und Dieter Viehweger ("Prinzipien einer prozeduralen Fachtextlinguistik"). Die weiteren Hefte bis zur elften Folge sind wiederum stärker literaturwissenschaftlich orientiert.

Die **zwölfte Folge** des *Ginkgo-Baum* ist Fragen der Geschichte des Fachs Germanistik gewidmet: "Die sprachwissenschaftlichen Beiträge thematisieren zunächst die

Geschichte des Faches, wobei ein Bogen gespannt wird von den sprachphilosophischen Diskussionen des Mittelalters und der frühen Aufklärung ... bis zu spezifischen Beiträgen nordischer Germanisten zur Erforschung der Geschichte der deutschen Sprache. Ein geistesgeschichtlicher und zwei literaturwissenschaftliche Aufsätze reflektieren insbesondere das Verhältnis zwischen herrschenden Denkmodellen bzw. Ideologien und dem Umgang mit Texten." (Vorbemerkung S. 10) Lauri Seppänen (Tampere) vergleicht in seinem Beitrag "Zum mittelalterlichen Begriff der Sprachstruktur" die Auffassungen der Scholastik mit denen von Saussure. Ottar Grønvik (Oslo) berichtet über "die Tradition der Altgermanistik in Norwegen" und Karl Hyldgaard-Jensen (Göteborg) über den "Beitrag der skandinavischen Sprachgermanistik zur Erforschung des Mittelniederdeutschen". Ursula Brauße (Mannheim) erörtert danach die "Diskussion zwischen Locke und Leibnitz über die Partikelbedeutung". Im folgenden Beitrag von Bo Andersson (Västerås) geht es um "Anna von Medem (1613 - 1674). Ideengeschichtliche und rhetorische Bemerkungen zu einer vergessenen kurländischen Autorin der Frühen Neuzeit". Die literaturwissenschaftlichen Aufsätze von Sigfried Jäkel (Turku) und Jan Esper Olsson (Stockholm) besprechen die Werke "Der Meister" von Hermann Bahr respektive "'Mutter Courage' auf der Bühne".

Traditionell für den *Ginkgo-Baum* ist auch die Rubrik der Lesarten, in denen es diesmal um die Werke "Der Hofmeister" von Jakob Michael Reinhold Lenz und "Die Reise nach Tilsit" von Hermann Sudermann sowie um Gedichte aus den 60er Jahren unseres Jahrhunderts geht. Schließlich finden sich drei Forschungsberichte (zur Lenz-Forschung der neunziger Jahre, zu Phraseologismen in deutschen und estnischen Werbetexten sowie zur funktional-kommunikativen Sprachbetrachtung) und zwei Wortmeldungen ("... Der lange Weg eines Hölderlin-Gedichts" und eine stilistische Analyse des Grundgesetzes der

DDR) in dieser neuen Folge des *Ginkgo-Baum*.

Im Vergleich zu seinen eher zeitschriften-ähnlichen Vorgängern ist der *Ginkgo-Baum* in den letzten Jahren auf einen beträchtlichen Umfang angewachsen. Die **zwölfte Folge** umfaßt stolze 372 Seiten. Ca. 150 Seiten davon sind Berichten und Besprechungen gewidmet. Letztere gibt es nicht weniger als 52(!). Mit diesem umfangreichen Rezensionsteil soll der "Meinungsstreit und der Austausch wissenschaftlicher Standpunkte zwischen den

Germanisten unterschiedlicher Forschungs-traditionen und -richtungen, verschiedener Schulen und Länder" belebt werden.

Gespannt sein darf man auf die dreizehnte Folge des *Ginkgo-Baum*, die für Anfang 1995 angekündigt ist. Zu wünschen ist dem *Ginkgo-Baum* auch nach Übernahme durch finnische Germanisten eine erfolgreiche Fortführung der völker- und schulenverbindenden Idee.

Sabine Ylönen

Lita Lundquist:
OVERSÆTTELSE
**Problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og
pragmatisk perspektiv**

Samfundslitteratur. 1994. ISBN 87-593-0478-2. 108 s., 105 DKR.

Professor Lita Lundquist vid Institut for Fransk vid Handelshøjskolen i København har i dagarna på Samfundslitteratur gett ut en liten och behändig bok om översättning, *Oversættelse. Problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og pragmatisk perspektiv*. Utgångspunkten för boken är enligt förordet praktisk undervisning i översättning. Även om författaren arbetar inom institutionen för franska språket har hon som ambition att göra boken tillräckligt generell så att den skall kunna användas på olika material och tillämpas på olika språk. Exempelmaterialet i boken är också berömvärt mångspråkigt även om danskan utgör en genomgående och naturlig referenspunkt.

Den övergripande teoretiska ramen i boken är textlingvistisk. Lita Lundquist har ett grundmurat förflutet inom just textlingvistisk forskning. Med den textlingvistiska utgångspunkten är det möjligt att förena översättningsteori och praktisk översättning. En speciell infallsvinkel i

boken är den pragmatiska. Det språkliga uttrycket får sin betydelse i kontakten mellan kontexten och betydelsepotentialerna. Därför är det enligt Lundquist viktigt att ge översättningsstrategier som fungerar i olika kontexter.

Lundquist presenterar en användbar, i och för sig konventionell, terminologi och systematik som fungerar inte bara för översättaren utan också för den som ägnar sig åt översättningskritik.

Boken indelas i tre kapitel. I det första presenterar Lundquist de olika begrepp som hon behöver för sin diskussion. I det andra går hon igenom översättningen som en procedur i tre faser och i det tredje kapitlet ägnar hon sig åt olika översättningsstrategier.

I begreppsdiskussionen betonar Lundquist behovet att söka sig bort från ord-för-ord-översättningar. I stället fokuseras

betydelseenheter eller översättningsenheter. Lundquist diskuterar 10 olika enheter och avancerar från de största till de minsta. Hon behandlar enheter sådana som texten, satsen, sambanden mellan på varandra följande satser, inferenser, ordföljd och kommunikativ dynamik, deixis och extra-textuella referenser, sammansatta uttryck, överförd betydelse, ordet och slutligen semerna. Genomgången är klar och lättfattlig och ger en god bas för läsaren när det gäller att följa de vidare resonemangen.

I det andra kapitlet pekar författaren på översättarens komplexa roll. Hon betonar vikten av att han fungerar som en mottagare som skall analysera och förstå också originaltexten och samtidigt understryker hon hans roll som användare med ett ansvar för att den översatta texten fungerar i en ny kontext.

Den första fasen i översättningsprocessen är analysen av originaltexten. Målet med analysen är naturligtvis att översättaren förstår texten och Lundquist betonar vikten av att man använder verktyg från textlingvistik speciellt när det gäller att analysera textsammanhangen och från pragmatiken för förståelsen av kontexten. Båda är absoluta villkor för att man skall fullständigt förstå originaltexten. Avsnittet avslutas med ett väl valt konkret exempel på textanalys.

Den andra fasen, överföringen av originaltexten till målspråket, bör baseras dels på två olika strategier: en global och en lokal. Den globala strategin betyder att översättaren skall ha en överblick över texten i dess helhet och skapa sig en bild av den överordnade strategin i den nya situationen som översättningen innebär. Valet kan stå mellan imitativ eller funktionell översättning eller olika grader mellan dem. Imitativ lämpar sig för litterära texter medan funktionell är vanligast vid fackspråkliga texter. I beskrivningen av den lokala strategin utgår Lundquist från översättningsstrategierna hos Vinay & Darbelnet

(1977). Hon betonar betydelsen av överensstämmelse mellan globala och lokala strategier. Strategiresonemangen illustreras med rikliga mångspråkiga exempel, vilket konkretiserar och gör diskussionen lätt att följa.

Den tredje fasen i översättningsproceduren benämner Lundquist revision och avser med detta ett slutligt bearbetningsskede. När översättningsarbetet är klart, bör den nya texten kunna förstås av nya läsare i den nya kommunikationssituationen.

Kapitel III i boken knyter an till bokens första kapitel och lägger fram översättningsstrategier för var och en av de översättningsenheter som presenterades där. Diskussionen sker i form av kommentarer till översättningar, både goda och dåliga. De föredömligt korta och illustrativa exemplen bygger i huvudsak på autentiskt textmaterial. Vid kommentarerna refererar Lundquist, om än återhållsamt, till överväganden som översättningsteoretikerna gjort genom tiderna.

Boken avslutas med en bibliografi som är starkt danskt fokuserad, vilket i och för sig visar att textanalys och översättning är väl framme bl.a. vid Handelshøjskolen i København, men samtidigt saknar man onekligen en hel del kända standardverk inom översättningsteori och -vetenskap.

Lundquists bok om översättning är fredligt läst med en klar och redig struktur, ett målmedvetet sätt att resonera och god exemplifiering. Boken kan fungera som en introduktion till praktisk översättning, i all synnerhet som den inte tyngs av utförliga teoretiska resonemang.

Litteratur: Vinay, J. P. & Darbelnet, J. (1977): *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris, Editions Didier.

Marianne Nordman
Institutionen för nordiska språk
Vasa universitet

TIEDOTUKSIA ** INFORMATION

Korkeakoulujen kielikeskus tiedottaa

VARMISTA NYT ETTÄ SAAT

KIELIKESKUSTELUA

Language Centre News

-LEHDEN MYÖS ENSI VUONNA!

Tilauksen voit uusia helpoimmin leikkaamalla irti lehden takakannessa olevan tilauskortin ja postittamalla sen meille mahdollisimman pian. Voit tehdä tilauksen myös puhelimitse (941-603 520) tai faxilla (941-603 521). Lähetämme sinulle laskun ensi vuoden alussa.

Tilaushinta: 100 mk (kotimaa) 150 mk (ulkomaat)

AFinLAN jäsenille lehti tulee edelleen osana jäsenmaksua.

MAKE SURE THAT YOU WILL RECEIVE

KIELIKESKUSTELUA

Language Centre News

ALSO NEXT YEAR!

The easiest way to renew your subscription is to cut out the the subscription form inside the back cover of this issue and to mail it to us. You can also subscribe by phone (941-603 520) or by fax (941-603 521). We will send you the bill in the early spring.

Subscription fee: 100 Fim (Finland) 130 Fim (other countries)

The members of AFinLA will continue to get their newsletter as part of the membership fee.

NYTT UNDERVISNINGSMATERIAL I SVENSKA

Språkcentermaterial nr 87

Hans Landqvist

TALA SVENSKA

Del II: Muntliga övningar för juris studerande och andra (267 s.)

Pris: 200 mk

Materialet är ett lärarmaterial av den typ som tidigare har utgivits av Eva May, *Idébok för muntlig svenska* (1984), och Hans Landqvist, *Argumentera - diskutera - agera Muntliga övningar för juris studerande och andra* (1991). Materialet vill ge möjligheter till muntlig träning under lättsamma former. Det är avsett att vara ett komplement till andra övningar (diskussion utifrån texter, diskussionsövningar utifrån förberedda inledningar m.m.) som används för att utveckla finländska högskolestuderandes förmåga att tala svenska.

De sextiofem par- och gruppövningarna är ordnade under tio rubriker:

- * Kursstart!
- * Argumentera och debattera
- * Personligt talat
- * Tema: Människor
- * Tema: Resor och turism
- * Tema: Kvinnligt och manligt
- * Rangordna och prioritera
- * Åsikter och problem
- * Projekt att planera
- * Improvisera och dramatisera

Varje avsnitt inleds med en kort introduktion till avsnittets övningar. Till varje övning finns anvisningar med förslag till arbetsgång, uppgifter om nödvändigt materiel (uppgiftsblad, rollkort, situationskort, bildmaterial osv.) och uppgifter om beräknad tidsåtgång. Ordlistor finns till övningarna.

Materialet har använts under ett par års tid vid Åbo universitets språkcenter och vid universitetets juridiska fakultet. Flertalet av övningarna är inte avsedda för studerande vid någon viss fakultet. Målgruppen för ett tiotal av övningarna är i första hand blivande jurister, men också dessa övningar kan anpassas för att användas bland andra kategorier av studerande.

Tilaukset: Korkeakoulujen kielikeskus, puh. 941-603 520
fax 941- 603 521

SILC

SILC 5

OPISKELIJOIDEN VALMENTAMINEN OPISKELUUN ULKOMAILLA

Suomesta lähtee yhä enemmän opiskelijoita ulkomaisiin yliopistoihin virallisten vaihto-ohjelmien ja Erasmus-ohjelmien kautta. Tavoitteeksi on mainittu jopa 5000 opiskelijan lähettäminen ulkomaille vuosittain.

Riittääkö näiden lähtijöiden kielitaito akateemisiin opintoihin ulkomailla? Miten vaihto-opiskelijoiden kielitaidon testausta voisi kehittää? Tarvitsevatko he muutakin kuin kielivalmennusta? Millainen tulisi lähtijöille tarkoitetun valmennuskurssin olla? Minkälaisia ovat jo esimerkiksi Englannissa ja Saksassa opiskelleiden kokemukset? Mitä odotuksia on vastaanottavilla yliopistoilla? Näihin kysymyksiin etsitään vastauksia SILC-ohjelman viidennessä moduulissa.

Moduuliin kuuluu ennakkotehtävä ja seminaari, joka koostuu luennoista, ryhätöistä ja keskusteluista. Seminaari järjestetään Jyväskylässä 13.-15.1.1995.

Moduuliin ovat tervetulleita kaikkien kielten opettajat ja muut asiasta kiinnostuneet.

Osallistumismaksu on 500 mk.

Mikäli olet kiinnostunut moduulista, täytä oheinen ilmoittautumislomake ja lähetä se Korkeakoulujen kielikeskukseen 30.11.1994 mennessä.

Lisätietoja:

Markku Helin, puh. 941-603 524

Ilmoittautumislomake s. 39.

SILC

SILC 5

PREPARING STUDENTS FOR STUDY ABROAD

An increasing number of Finnish students are going abroad to study every year, either through official exchange-programmes between universities, the Erasmus-programmes or through the contacts of individual departments. It has been suggested that as many as 5,000 students should be sent abroad yearly.

How should the exchange students be prepared for their studies abroad? Are their language skills sufficient? How could the testing of their language skills be developed? Do they need some other kind of preparation? What should the preparatory courses consist of? What are the experiences of students who have studied in e.g. Great Britain or Germany? What are the expectations of the receiving universities? The 5th SILC module will seek answers to questions like these.

The module consists of a pre-course task and a three-day seminar which includes lectures, group work and discussions. The seminar will be arranged at the University of Jyväskylä on January 13-15, 1995.

The module is aimed at teachers of all languages and others interested in the theme.

The participation fee for the module is FIM 500,-.

If you are interested, please fill in the accompanying registration form and send it to the Language Centre for Finnish Universities by November 30, 1994.

Further information: Markku Helin, tel. 941-603 524

Registration form on p. 40.

SILC

SILC 6

TIEDOSTU! OPPIMISEN JA OPETTAMISEN POHDISKELUA

Korkeakoulujen kielikeskus järjestää elokuussa 1995 Jyväskylässä kuudennen SILC-moduulin, jossa käsitellään kielen oppimista ja opettamista tiedostumisprosessina. Koulutuksessa käsitellään mm. seuraavia teemoja: Miten oppija lisää ymmärrystään kielestä ja omasta oppimisprosessistaan? Mitä opettaja hyötyy reflektiosta omassa työssään? Mitä opetamme kun opetamme kieltä? Käsittelemme moduulissa esimerkiksi oppimistyylien ja -strategioiden tiedostamista, opiskelutaitoja, oppijoiden ja opettajien kielikäsityksiä ja perehdymme kriittisesti myös tutkimuksen käsityksiin kielestä ja sen oppimisesta. Moduulin aikana osanottajilla on myös mahdollisuus selostaa omia opetuskokeilujaan sekä -kokemuksiaan.

Moduuliin ilmoittautumisesta tiedotamme myöhemmin!

Lisätietoja: Markku Helin, puh. 941-603 524

UUTUUS

AFinLAn vuosikirja 1994

Puhekulttuurit ja kielten oppiminen

toim. Leena Laurinen & Minna-Riitta Luukka

Mitä puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien takana piilee?

Pirkko Nuolijärvi:

Puhuttuun kieleen ja sosiolingvistiseen kriittisyyteen oppiminen

Hannele Dufva:

Puhumisen psykolingvistiikkaa

Sirpa Leppänen:

Tekstimetaforat: yksi ikkuna tulkintakäsityksiin

Mika Lähteenmäki:

Ironian loogis-pragmaattisista malleista

Suomalaisen puhekuulttuurin heijastumia

Liisa Tiittula:

Suomalaisen puhekuulttuurin stereotypiat ja todellisuus

Reija Portti:

Suohonlaulajat ja -laulettut: inarin kölleistä ja niiden käytöstä

Anna Mauranen:

Keskusteleeko suomalainen vieraalla kielellä?
Vaihto-opiskelijat kahden puhekuulttuurin välissä

Pirkko Muikku-Werner:

Miten suomalainen käskää ja kysyy -
Impositiivit kielenopetuksen näkökulmasta

Lapsuuden puhetilanteita

Leena Laurinen:

Puhetta satukirjojen ääressä -
Ensiaskleet kirjoitettuun kieleen

Maritta Hännikäinen:

"Leikisti se on oikea koti" -
Lapsen puhe roolileikeissä

Kielenoppijoiden viestintätilanteita

Arja Piirainen-Marsh:

Kielenoppijan puhe tutkimuksen kohteena

Sirpa Leppänen & Paula Kalaja:

Päätökokeskustelu: kirjoitettua vuorovaikutusta

Hilkka Stotesbury:

Näkökulma tiivistämiseen: lyhennelmäsä tulkintaan

Puhetaidon testaaminen

Maija Saleva:

Kokeestako se kiikastaa: lukion suullisen englannin kielen päättökokeen kehittäjä

Kirsti Siitonen:

Suomen kielen suullisen taidon testaaminen

Maija Grönholm:

Sanojen ja muotojen oppiminen -
Tasatahtiako toisessa kielessä?

TILAA VUOSIKIRJASI TÄSSÄ
LEHDESSÄ OLEVALLA
LOMAKKEELLA TAI
PUHELIMITSE (941 - 603520)

Tilauslomake s. 41.

The Nordic Language Acquisition Research Initiative
anordnar med stöd av Nordiska Forkarakademiet en

Nordisk Workshop om

**Aktuella Metoder i Studiet av
Språktilläggnandeprocessen**

21-25 november 1994

- ⊙ **Tid:** 21-25 november 1994
- ⊙ **Plats:** Inst f Lingvistik, Göteborgs Universitet
- ⊙ **Kursledare:** *Sven Strömqvist*, Göteborg
Hrafnhildur Ragnarsdóttir, Reykjavík
- ⊙ **Lärare:**
Kim Plunkett, Oxford
Hrafnhildur Ragnarsdóttir, Reykjavík
Hanne Gram Simonsen, Oslo
Chris Sinha, Århus
Sven Strömqvist, Göteborg
- ⊙ **Sista datum för anmälan:** 4 november 1994

till Sven Strömqvist
 Inst f Lingvistik
 S-412 98 Göteborg
 fax (0)31-7734853
 e-mail sven@ling.gu.se

Workshopen vänder sig i första hand till doktorander och till studerande som arbetar med en magister- eller licentiatexamen.

Tarkempia tietoja workshopista antaa:

Apulaisprofessori Matti Leiwo
Viestintätieteiden laitos
Jväskylän yliopisto
Puh. 941-601 513, fax 941-601 511
Sähköposti LEIWO@JYU.FI

ENNAKKOILMOITUS

**TURUN KAUPPAKORKEAKOULUN KIELTEN LAITOS
JÄRJESTÄÄ KONFERENSSIN
"KIRJOITTAMINEN ERI KULTTUUREISSA"
Turussa 12.-13.1.1995**

Torstai 12.1. SUOMI JA ENGLANTI

Luennoitsijat: Ulla Connor (Indiana University)
Minna-Riitta Luukka (Korkeakoulujen kielikeskus)
Anna Mauranen (Tampereen yliopisto)
Hilkka Yli-Jokipii (Raision kauppakorkeakoulu)
ja mahdollisesti Mirja-Liisa Charles (Helsingin kauppakorkeakoulu)

Iltapäivällä workshop-työskentelyä eri teemoista

Perjantai 13.1. MUUT KIELET

Luennoitsijat: Olga Arojoki (Turun kauppakorkeakoulu)
Gunilla Colliander (Tukholman yliopisto)
Bodo Fehlig (Turun kauppakorkeakoulu)
Maija Grönholm (Åbo akademi)
Marianne Nordman (Vaasan yliopisto)
Marja-Berit Rokka (Turun yliopisto)
Seppo Sundelin (Turun kauppakorkeakoulu)
Timo Toijala (Turun kauppakorkeakoulu)
Valma Yli-Vakkuri (Turun yliopisto)

Päivän päättää käytännön kokemusten pohjalta käytävä paneelikeskustelu kirjallisesta ja suullisesta kommunikaatiosta eri kulttuurien välillä

KOHDERYHMÄ: Korkeakoulujen opettajat ja opiskelijat, muiden oppilaitosten opettajat sekä liike-elämän edustajat

MAKSUT: Opiskelijat ilmaiseksi, korkeakoulujen ja eri oppilaitosten opettajat 150,-/pvä, liike-elämän edustajat 300,-/päivä

TIEDUSTELUT JA ILMOITTAUTUMISET: Leena Huolila, puh. 921-63 83 125

Tarkemmat tiedot konferenssista julkaistaan Kielikeskustelun joulukuun numerossa

VAKKI – Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä
Vaasan yliopisto, Humanistinen tiedekunta, PL 297, 65101 Vaasa.
Puh. 961-3248 111

KUTSU SYMPOSIUMIIN

*Tervetuloa 11.-12.2.1995 Vöyrillä järjestettävään
XV VAKKI-symposiumiin, jonka pääteemana on:*

Tieteen popularisointi

Symposiumin tarkoituksena on toimia erikoiskielten, käännösteorian ja niihin läheisesti liittyvien alojen tutkijoiden kansainvälisenä ja monikielisenä kohtaamispaikkana.

Toivomme symposiumiin ammattikielten ja käännösteorian tutkimusta koskevia esitelmää (20 min. esitelmä + 10 min. keskustelu). Painopistealueena on *tieteen popularisointi*, mutta muutkin VAKIN alaan kuuluvat esitelmät ovat tervetulleita. Symposiumin plenaariluennoitsijoista professori Sven Öhman Upsalan yliopistosta on varmistanut osallistumisensa.

Ilmoittautumisten tulisi olla perillä **1.12.1994** ja abstraktien **31.12.1994**. Symposiumijulkaisua toimitettaessa noudatetaan referee-menettelyä.

Osallistumismaksu on 750 mk, johon sisältyy yöpyminen kahden hengen hotellihuoneessa, ateriat, linja-autokuljetukset Vaasa-Vöyri-Vaasa ja symposiumijulkaisu.

Lähempiä tietoja symposiumista antaa

Henrik Nikula, puh: 961-3248 110, fax: 961-3248 131 tai Nina Puuronen, puh: 961-3248 141, e-mail: npu@uwasa.fi

Vaasassa 14.10.1994

Henrik Nikula, puheenjohtaja.

Nina Puuronen, sihteeri

PRELIMINARY ANNOUNCEMENTS

Workshop "Dyslexia and early language development"

Jyväskylä, September 6-8, 1995

Organizing committee

Matti Leiwo (University of Jyväskylä)
Heikki Lyytinen (University of Jyväskylä)

Invited guest speakers

Carsten Erlbro (University of Copenhagen)
Phonological representation in the mental lexicon, phonological awareness, and reading development
Inger Moen (University of Oslo)
Prosodic features and hemispheric specialization
Olle Engstrand (University of Stockholm)
theme and participation open
Sven Strömqvist (University of Gothenburg)
The development of speaking and writing from a functionalist and information processing perspective

Nelas IV "Language development, social interaction, and cognitive development"

Jyväskylä, September 7-10, 1995

Organizing committee

Matti Leiwo (University of Jyväskylä)
Hanne Gram Simonsen (University of Oslo)
Sven Strömqvist (University of Gothenburg)

Invited guest speakers

Ann Peters (University of Hawaii)
Acquiring voices: Linguistic development in a social-cognitive context
Dick Weist (SUNY)
Cognitive and linguistic relativity
Sven Strömqvist (University of Gothenburg)
Social interactions and the development of linguistic reference to self and others

For further information on both events, please contact Matti Leiwo (University of Jyväskylä, Department of Communication, PL 35, 40351 Jyväskylä, Finland; tel. 941-601 513, e-mail LEIWO@JYU.FI), or Heikki Lyytinen (Department of Psychology, tel. 914-602 863, e-mail HLYYTINE@PSYKA.JYU.FI) for information on the workshop.

FIRST CIRCULAR AND CALL FOR PAPERS

FIFTH FINNISH SEMINAR ON DISCOURSE ANALYSIS*Turku, 15-16 September 1995*

The Finnish Discourse Analysis Seminars have traditionally been held at two-year intervals. Discourse analysis needs, however, have been well filled in 1994 by several conferences, including the Turku Conference on the Organization of Discourse in August and the Helsinki seminar on Discourse Analysis in September. The **FIFTH FINNISH SEMINAR ON DISCOURSE Analysis** will therefore take place in 1995 in Turku, organized by the Department of Translation Studies of the University of Turku.

PLEASE LET US HAVE YOUR PRELIMINARY REGISTRATION BY 28 FEBRUARY 1995.

If you intend to give a paper, let us have your abstract (one page, camera-ready; normal abstract format) by the same date. The second circular, with detailed information concerning program and accomodation, will be sent to all those who have pre-registered.

Organizing Committee:

Jorma Tommola
jorma.tommola@utu.fi

Yves Gambier
yves.gambier@utu.fi

Ellen Valle
ellen.valle@utu.fi

For further information, contact:

Ellen Valle

University of Turku, Department of Translation Studies

Tykistökatu 4, 20520 Turku

tel: +921-633 8715 fax: +921-633 8730

e-mail: ellen.valle@utu.fi

Please cut along dotted line and return to Ellen Valle at the above address

REGISTRATION SLIP

NAME

AFFILIATION

MAILING ADDRESS

TEL/FAX/E-MAIL

I intend to participate without a contribution

I intend to give a paper; abstract enclosed.

Special requirements (video, computer etc.) Please specify:

NORDENS SPRÅK SOM ANDRASPRÅK

Nordisk forskarkonferens

24-25 mars 1995 i Jyväskylä, Finland

Avsikten med konferensen är att presentera den senaste forskningen kring inlärning och undervisning av Nordens språk som andraspråk eller främmande språk samt forskningen kring testning av språkbehärskning. Ytterligare upplysningar under adress: Jyväskylä Congresses, Pirjo-Leena Pitkänen, Box 35, 40351 Jyväskylä, Finland, tel. +358 41 603 662.

@ @ @ @ @

CALL FOR PAPERS

The tenth conference of the Finno-Ugric Studies Association of Canada will be held on June 3-4, 1995 in Montreal at l'Universite du Quebec. Papers are welcome in all areas of Finno-Ugric research, such as linguistics, archaeology, anthropology, folklore, literature, history and music.

Abstracts should be sent to the conference organizing committee to the address given below by March 31, 1995.

Send abstracts to:

Zita McRobbie, President

Finno-Ugric Studies Association of Canada

c/o Department of Linguistics

Simon Fraser University

Burnaby, B.C. V5A 1S6. Canada.

E-Mail: zita_mcrobbie@sfu.ca; Fax: (604) 291-5659

@ @ @ @ @

8. KANSAINVÄLINEN FENNOUGRISTIKONGRESSI

Congressus octavus internationalis Fennougristarum

Jyväskylä 10.-15.8.1995

Lisätietoja antavat/For further information, please contact:

Heikki Leskinen, suomen kielen laitos (Jyväskylän yliopisto, PL 35, 40351 Jyväskylä), puh. 941-601441 tai Pirjo-Leena Pitkänen, täydennyskoulutuskeskus, puh. 941-603662.

The Georgetown Linguistics Society
announces
"Developments in Discourse Analysis"
February 17-19, 1995, Georgetown University

Deadline for Abstracts and Colloquium Proposals: November 18, 1994

THE GLS 1995 CONFERENCE invites you to submit abstracts and colloquium proposals representing original, unpublished work on all aspects of, and approaches to, discourse analysis. Abstracts and colloquium proposals will be accepted from any discipline, but should be based on natural language data.

SUBMISSION OF ABSTRACTS: Individual papers will be 20 minutes long with 10 additional minutes for discussion. Send three copies of a typed double-spaced abstract no more than 250 words long. Do not put any identification on the abstracts. The submitter's name should be typed on a separate sheet with the paper title and submitter's address, phone, e-mail address and institutional affiliation. In addition, please submit a 100-word typed single-spaced summary for the conference program, headed by the name and affiliation of each presenter and the title of the paper.

SUBMISSION OF COLLOQUIA PROPOSALS: Colloquia proposals are invited for two-hour colloquia. All abstracts for presentation in a colloquium must be submitted together, accompanied by a cover letter from the organizer bearing the organizer's name, address, phone and fax number, e-mail address and institutional affiliation. The cover letter should explain how the individual presentations will relate to one another and to the theme of the colloquium. In addition, the organizer should include a 100-word description of the entire colloquium for the conference program.

REGISTRATION: Please send your name and affiliation (as you wish them to appear on your conference badge), your mailing address, e-mail address, phone number, and a check or money order made payable to "Georgetown University" to the address below.

	Students	Non-Students
Early Pre-registration (through November 11, 1994)	\$15.00	\$25.00
Pre-registration (by February 16)	20.00	30.00
On-site Registration	30.00	40.00

So that the conference can provide for any special needs, we ask that you notify the GLS of these requirements no later than January 15, 1995.

ADDRESS: Send abstracts, colloquium proposals, registration, and other correspondence to:

GLS, Georgetown University, Department of Linguistics
479 Intercultural Center, Washington, D.C. 20057-1068, USA

Questions may be directed to: modang@guvax.georgetown.edu (internet)
modang@guvax.bitnet (bitnet)

CALL FOR PAPERS

INTERNATIONAL LINGUISTIC ASSOCIATION GEORGETOWN UNIVERSITY, WASHINGTON DC MARCH 10-12, 1995

The 40th Annual Conference of the ILA will be held from 1 p.m. Friday, through Sunday noon, March 10-12, 1995 in the Intercultural Center, Georgetown University, Washington DC. Theme: **Discourse and Text Analysis**.

The American Dialect Society will present a concurrent session.

Papers from ALL areas of linguistics, both theoretical and applied, are invited.

One-page abstracts, double-spaced, camera-ready, in 7 copies should be sent to the Conference Chair, Dr. Ruth Brend, 3363 Burbank Dr., Ann Arbor, MI 48105, USA (tel. 313-665-2787, FAX 313-665-9743, ruth.brend@um.cc.umich.edu)

On an accompanying 3x5 card, include your addresses, telephone number, academic affiliation and the amount of time desired (no more than 20 minutes).

Abstracts must be received by January 4, 1995.

Registration fees (US funds only):

Before March 1, 1995 (preregistration by mail):

professional member \$30; student member \$20

professional non-member \$40; student non-member \$30

After March 1, 1995 and on-site:

professional member \$40; student member \$30

professional non-member \$50; student non-member \$40

To preregister, send check or money order (US) payable to the International Linguistic Association to Professor Ruth Brend.

Accommodations may be reserved directly with the Leavey Center of Georgetown University at the rate of \$109 single and \$124 double per day:

Leavey Conference Center, Reservations, 3800 Reservoir Road,
Washington DC 20057 (202-687-3200).

The Conference Chair will be happy to arrange roommates and will endeavor to provide information re less costly nearby accommodation.

Note: The ILA conference will overlap with the annual Georgetown Roundtable on Languages and Linguistics, March 8-11, 1995. (topic: Linguistics and the Education of Second-Language Teachers)

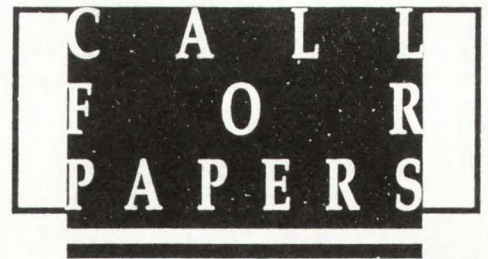
Information: Carolyn Straehle, Intercultural Center 303,

Georgetown University, Washington DC 20057

(202-687-5726, FAX 202-687-5712, gurt@guvax.georgetown.edu).

PLEASE SEND ANY INQUIRIES re ILA TO RUTH BREND and ANY INQUIRIES re THE GEORGETOWN ROUNDTABLE TO CAROLYN STRAEHLE.

Third International Conference on Teacher Education in Second Language Teaching

The goals of the Conference are to examine research and practice in L2 teacher education from a variety of perspectives. Proposals are invited for papers, workshops, and work in progress reports.

March 14, 15, 16 1995 • City Polytechnic of Hong Kong •
Deadline for abstracts : December 31 1994

Plenary speakers :

James Calderhead	(UK)
Donald Freeman	(USA)
Karen Johnson	(USA)
David Nunan	(HK)
Jack C Richards	(HK)

Abstracts (200 words) are invited for :

a) papers	(40 minutes)
b) workshops	(2 hours)
c) work in progress reports	(15 minutes - to be presented in round-table sessions)

Address for abstracts and registration information :

Third International Conference on Teacher Education in Second Language Teaching
c/o Department of English
City Polytechnic of Hong Kong
83 Tat Chee Avenue
Kowloon, Hong Kong

Tel : (852) 788 8859, Fax : (852) 788 8894
E-mail : ENCORINA @CPHKVX.BITNET

***** CALL FOR PAPERS *****

27th STANFORD CHILD LANGUAGE RESEARCH FORUM

Stanford University, April 7-9, 1995

The 27th annual meeting of the Child Language Research Forum will be held on April 7-9, 1995, at Stanford University. The Organizing Committee welcomes abstracts for papers and posters on any topic within first language acquisition, from metrical studies of first word production to sociolinguistic studies of conversational fillers, from studies of adult input on spatial relations to what determines children's choices of pronoun forms, or from the development of scope relations in syntax to crosslinguistic studies of modality.

Abstract submissions should include:

Ten (10) copies of a ONE-PAGE, double-spaced abstract of the paper or poster, preferably in 12-point font or type, with a title. OMIT name and affiliation. (All reviewing is anonymous.)

A 3" by 5" card with the title of the paper, the name(s) of the author(s), affiliation, mailing address, and email address; please also specify any necessary AV equipment. We can provide projectors for slides or transparencies ONLY if we know what you will need. Indicate whether you are submitting a paper or a poster. (The Committee reserves the right to re-assign your submission.)

A self-addressed, stamped postcard if you wish to be notified that your abstract has been received.

Abstracts should be postmarked by January 10, 1995. PLEASE MAIL EARLY!
No late abstracts will be accepted.

Abstract Preparation Guidelines:

All research must be completed (ie. no promissory abstracts). No papers already presented at other conferences will be accepted. Only one paper per author or co-author will be accepted, although abstracts for more than one paper may be submitted. Abstracts should contain: a statement of the hypothesis, a brief account of the study performed, data and results, and a summary of the conclusions reached.

Abstracts and any enquiries should be sent to:

CLRF-95, Stanford University
Department of Linguistics, Building 460
Stanford, CA 94305-2150, USA

Inquiries may also be made via telephone to 415 723-4284
or e-mail: CLRF@CSLI.STANFORD.EDU

PREREGISTRATION (fee includes program booklet): Please send check (payable to CLRF) to: CLRF, Department of Linguistics, Building 460, Stanford University, Stanford, CA 94305-2150, USA, postmarked no later than March 10, 1995 (Walk-in registration will be \$15 students, \$35 non-students.) Student (\$10.00) Non-student (\$25.00)

If you will not be attending the forum, but would like to receive the program booklet including abstracts and resumes, please check below and enclose a check (payable to CLRF: see address above) for \$5.00. If possible checks should be drawn on U.S. banks.

I will not be at the Forum. Enclosed is \$6.00 for a program booklet.

Please fill in the details below:

Name:

Address:

Phone number:

Email:

- Change of address
 Add to mailing list
 Currently on mailing list at the above address.

The Proceedings of the 26th Child Language Research Forum (1994) are being published by the Center for the Study of Language and Information, Stanford, and will be available from Cambridge University Press in January 1995. As of that date, the Proceedings of previous CLRF meetings published by CSLI will also be available from the same source. Look for CUP's Spring Catalogue for 1995.

* * * * *

XIIIth INTERNATIONAL CONGRESS OF PHONETIC SCIENCES (ICPhS 95)

Stockholm, Sweden, August 13 - 19, 1995

It is our pleasure to invite you to the XIIIth International Congress of Phonetic Sciences, ICPhS 95. The congress will take place on the campus of Stockholm University, Stockholm, August 13-19, 1995. The congress is a joint venture of our two departments, but with organisational and scientific support from the entire Swedish phonetics community. As usual, the congress will invite contributions from all aspects of the phonetics sciences in the broadest sense. Welcome to Stockholm in 1995!

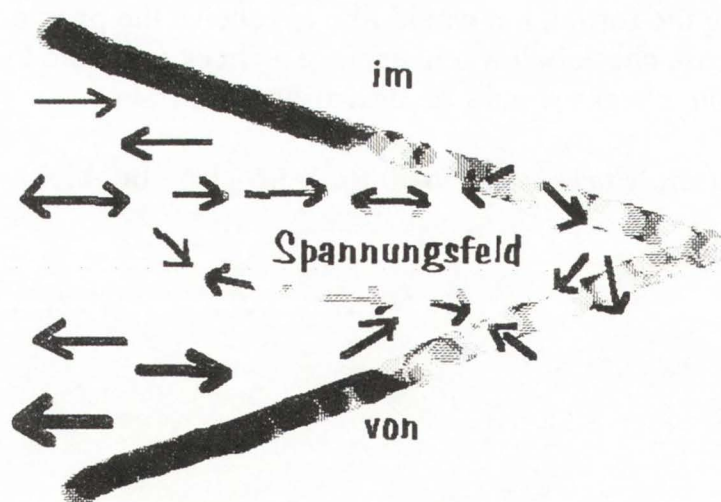
Björn Granström, President
 Speech Communication and
 Music Acoustics, KTH

Olle Engstrand, Secretary General
 Linguistics, Stockholm University

For further information, contact:

Congress Secretariat ICPhS 95, P.O. Box 5619, S-14486 Stockholm, Sweden
 Tel. +46-8-612 6900; Email: CONGREX@ASK.SE

FREMDSPRACHLICHES HANDELN

PROZESS UND INHALT

16. KONGRESS FÜR FREMDSPRACHENDIDAKTIK
 veranstaltet von der Deutschen Gesellschaft für Fremdsprachenforschung
 (DGFF)

Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg
 in Halle (Saale), 4.-6. Oktober 1995

Kongreßbüro (Auskunft und Anmeldung):

Dr. Norbert Lademann, Universität Halle-Wittenberg
 FB Sprach- und Literaturwissenschaften, Institut für Anglistik und Amerikanistik
 06099 Halle (Saale), Tel.: (0345) 200-2631, Fax: (0345) 21259

Kongreßgebühren:

- DM 70,- für Anmeldungen **nach** dem 1.6.95
- DM 50,- für Mitglieder der DGFF bei Anmeldung **vor** dem 1.6.95
- DM 40,- für Mitarbeiter von Verlagen **vor** dem 1.6.95
- DM 20,- für Studierende, Referendare/-innen, Mitglieder ohne Anstellung
- DM 30,- Tageskarte
- DM 20,- Empfangsbuffet am Mittwoch abend (bitte bei Anmeldung mitüberweisen)

Konto:

Prof. Dr. Michael Wendt/DGFF-Kongreß 1995, Volksbank Gießen (BLZ 513 900 00)
 Konto-Nr. 60 690 901 (Anmeldung unter Beifügung eines Überweisungsbeleges)

Anmeldung von Vorträgen und Abstracts (max. 1 Seite):

erbeten bis zum 15.5.95 an das Kongreßbüro sowie an die Leitung der jeweiligen
 Sektion oder Arbeitsgruppe

Weitere Informationen:

Zeitschrift für Fremdsprachenforschung (ZFF), Bd. 5, Heft 2 (Dez. 1994)

Sektionen:

1. **Sprach- und Textarbeit zwischen Prozeß- und Gegenstandsorientierung**
Leitung:
Prof. Dr. Johannes-Peter Timm, Heidelberg
Dr. Jörg Siebold, Rostock
2. **Fremdsprachliche Literaturdidaktik und kommunikative Sprachdidaktik**
Leitung:
Prof. Dr. Wilfried Brusck, Hamburg
Dr. Rudolf Nissen, Hamburg
3. **Prozeßorientierte Medienpraxis**
Leitung:
Dr. habil. Wilfried Gienow, Potsdam
Prof. Dr. Dieter Wolff, Wuppertal
4. **Fremdsprachenlernen zwischen Affekt und Kognition**
Leitung:
Prof. Dr. Gisela Hermann-Brennecke, Osnabrück
Dr. Wilhelm Geisler, Essen
5. **Funktionen und Formen der Leistungsfeststellung im Fremdsprachenunterricht**
Leitung:
Prof. Dr. Henning Düwell, Göttingen
Prof. Peter Doyé, Braunschweig
6. **Frühes Fremdsprachenlernen**
Leitung:
Dr. Gudrun Steinbach, Halle
Prof. Dr. Heinz Helfrich, Landau
7. **Bilingualer Sachfachunterricht**
Leitung:
Prof. Dr. Gisela Schmid-Schönbein, Koblenz
Dr. Eike Thürmann, Soest
8. **Aus- und Weiterbildung von Fremdsprachenlehrern und -lehrerinnen**
Leitung:
Prof. Dr. Helmut Reisener, Lüneburg
Dr. Dietrich Fiß, Halle
9. **Freie Sektion**
Leitung:
Dr. Jens Bahns, Kiel
Dr. Thomas Vogel, Frankfurt/Oder

Arbeitsgruppen:

1. **Testen im europäischen Kontext**
Leitung:
Dr. Rüdiger Grotjahn, Bochum
Dr. Christine Klein-Braley, Duisburg
2. **Differenzierung und Diversifizierung von Fremdsprachenangeboten**
Leitung:
PD Dr. Franz-Joseph Meißner, Berlin
Prof. Dr. Hartmut Mey, Bochum
3. **Wege und Perspektiven der Fortbildung von Fremdsprachenlehrern und -lehrerinnen**
Leitung:
Dr. Michael Legutke, München
Dr. Swantje Ehlers, Berlin
4. **Formen und Konzepte eigenverantwortlichen Fremdsprachenlernens**
Leitung:
Prof. Dr. Lienhard Legenhausen, Münster
Dr. Sigrid Maruniak, Berlin
5. **Strategien des Lernalters: Versuch einer Klärung**
Leitung:
Prof. Dr. Michael Wendt, Berlin
Prof. Dr. Günter Zimmermann, Braunschweig
6. **Interkulturelle Kommunikation im und durch Fremdsprachenunterricht?**
Leitung:
Prof. Dr. Helmut J. Vollmer, Osnabrück
Prof. Dr. Willis Edmondson, Hamburg
7. **Lernaltersprache als Fokus der Fremdsprachenforschung**
Leitung:
Dr. Klaus Vogel, Göttingen
Prof. Dr. Wolfgang Börner, Hamburg
8. **Metakognition und Zweitspracherwerb**
Leitung:
Prof. Dr. Hans.-W. Dechert, Kassel
Prof. Dr. Manfred Raupach, Kassel
9. **Bildende Kunst und Musik im Fremdsprachenunterricht**
Leitung:
Prof. Dr. Karlheinz Hellwig, Hannover
Dr. Gabriele Blell, Potsdam
10. **Erziehender Fremdsprachenunterricht - out of date?**
Leitung:
Prof. Dr. Meinert A. Meyer, Halle
Dr. Heide Schrader, Berlin

COMMUNICATING EXPERIENCE

13-16 June 1996

IX INTERNATIONAL
ORAL HISTORY
CONFERENCE

CALL FOR PAPERS

The international oral history conferences are meeting-places for researchers who utilize and analyse oral sources - interviews, life-stories, and oral traditions.

Oral history is a method which today is used and recognized in many different disciplines all over the world. Communicating Experience is the general theme of the *IX International Oral History Conference at Göteborg University, Sweden, 13-16 June 1996*.

How is human experience communicated? How is it transformed into permanent knowledge? The question embodies not only the means but also the hindrances for it. How can the communication of experience be utilized as a research methodology? What is the interplay between hegemonic strategies and popular resistance? Whose experiences become recognized and transmitted over generations? How come so much human knowledge is made tacit?

We look forward to papers that analyse communication of experience not only through language but also through other means, such as stereotypes, both of "us" and "the others". We also anticipate papers regarding the disruption of communication, due to differences in class, gender and generation.

We invite you to send proposals for papers on the theme "Communicating Experience" before **1. February 1995** to the address below. Apart from the title, your name and address, we want an outline of the contents of your paper.

The form of the proposal is one page, not more. We shall arrange a special video section, according to demand. The main language is English. French and Spanish are the other two official languages of the international oral history conferences but will reach a more limited audience.

During **March 1995** we shall send out information about accepted proposals for papers together with a preliminary programme, including practical details. We strive to keep the costs down!

We need your complete paper, of ten to fifteen pages, **not later than 1 December 1995**. Please, respond to our call for papers, also by distributing it to others and through sending us addresses to departments/people you think we should contact.

Welcome to "Communicating Experience" in Göteborg 13-16 June 1996.

Yours sincerely

Sven B Ek

Birgitta Skarin Frykman

Secretariat: Department of Ethnology, University of Göteborg.

Västra Hamngatan 3, S-411 17 Göteborg, Sweden. Tel: +46 31 773 19 71, Fax: +46 31 13 80 30.

SANOMATTOMUUDEN VIESTINTÄ - OPETUSVIDEO

Kesto: 8 min 30 sek

Julkaisija: Lapin yliopiston kielikeskus

Hiljaisuus on täynnä viestejä - ilmeiden, eleiden, liikkeiden, ympäristön, esineiden, vaatteiden, läheisyyden ja etäisyyden sanatonta kieltä.

Tämä opetusvideo on tarkoitettu aikuisten ja aikuistuvien puheviestinnän opetukseen valottamaan sitä, mitä sanat eivät kerro. Joskus on nimittäin vaikea verbalisoida ajatuksia ja tunteita. Sosiaalisen kanssakäymisen normit, hyvät tavat, ujous ja muut sisäiset tai ulkoiset tekijät asettavat rajat sille, mitä voi sanoa ääneen. Näistä seikoista huolimatta tunteet ja ajatukset välittyvät vuorovaikutustilanteessa - tiedostamatta tai tietoisesti.

Videon ovat ideoineet ja toteuttaneet Lapin yliopiston audioviduaalisen mediakulttuuriin koulutusohjelman opiskelijat puheviestinnän opettajan Riitta Kontion johdolla.

Videon lisäksi pakettiin sisältyy ohjevihkonen videon käyttäjälle ja kaksi kalvopohjaa.

HINTA 150 mk,
lisäksi muille kuin valtion laitoksille ALV 22 %

TILAUKSET Lapin yliopisto/julkaisut
PL 122
96101 ROVANIEMI
puh. 960-324 250/Leila Tauriainen
fax. 960-324 207

MANUAL PRÁCTICO DE FINÉS HABLADO

Anna Kokko-Zalcman

Pieni puhutun suomen käsikirja espanjankielisille.

Perehdytys luontevaan suomen puhekielen ja arkipäivän kielenkäyttötilanteisiin. Kirjan 40 lyhyttä dialogia käännöksineen, selityksineen ja ääntämisohjeineen ovat pohjana myös lauseenmuodostuksen opettelussa. Lopussa aakkosellinen suomi-espanja-suomi -sanasto.

Kirjaan liittyvä äänite on olennainen osa ääntämisen ja ymmärtämisen opiskelua.

- Kirjan koko A5, 136 s.,
kustantajan hinta 78,-
- Äänite 60 min,
kustantajan hinta 75,-

Saatavana hyvin varustetuista kirjakaupoista tai suoraan kustantajalta:

FINN LECTURA

Rautatieläisenkatu 6, 00520 HELSINKI

Puh. (90) 1502 348, fax (90) 1464 370

SILC**SILC 5****ILMOITTAUTUMISLOMAKE****Jyväskylä, 13.-15.1.1995**

Nimi: _____

Osoite: _____

Laitos: _____

Osoite: _____

Jos olet opettaja, mainitse mitä kieltä opetat: _____

Oletko osallistunut vaihto-opiskelijoiden valintaan, testaukseen,
ja/tai opettamiseen? Missä ja miten?_____

_____Toiveita ja ehdotuksia, esimerkiksi siitä mitä teemoja haluaisit
seminaarissa käsiteltävän:_____

Päivämäärä: _____ Allekirjoitus: _____

Ole hyvä ja palauta lomake 30.11.1994 mennessä osoitteeseen:

Markku Helin
Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä

telefax: 941-603 521

SILC**SILC 5****REGISTRATION FORM****Jyväskylä, January 13-15, 1995**

Name: _____

Address: _____

Institution: _____

Address: _____
_____If you are a teacher, please state the language you teach:

_____What involvement have you had in selecting, testing and/or preparing students going abroad to study?

_____Any wishes or suggestions concerning the themes of the module:

Date: _____ Signature: _____

Please return this form to the following address by November 30, 1994:

Markku Helin
 Language Centre for Finnish Universities
 University of Jyväskylä
 PL 35
 40351 Jyväskylä

Fax: 941-603 521

TILAUS

AFinLAN vuosikirja 1994

Puhekulttuurit ja kielten oppiminen

toim. Leena Laurinen & Minna-Riitta Luukka

jäsenhintana 70 mk, normaalihintana 100 mk
+ toimituskulut

Nimi: _____

Osoite: _____

Olen AFinLAN jäsen _____

En ole AFinLAN jäsen _____

Tilaukset osoitteella:

Korkeakoulujen kielikeskus
 Jyväskylän yliopisto
 PL 35
 40351 JYVÄSKYLÄ

fax: 941 - 603 521

puh: 941 - 603 520

XV VAKKI-SYMPOSIUMI VÖYRILLÄ 11.-12.2.1995

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

Palautettava 1.12.1994 mennessä osoitteella:
Abstraktit palautettava 31.12.1994 mennessä.

VAKKI
c/o Nina Puuronen
Vaasan yliopisto
PL 297
65101 VAASA

Nimi:

Oppiarvo:

suoritan lis./tri-opintoja

Korkeakoulu/laitos:

Postitusosoite:

Puhelin:

E-mail:

Fax:

Sektioesitelmä (20 min. esitelmä + 10 min. keskustelua)

Workshop-esitelmä (15 min. esittely + 15 min. keskustelua)

Esitelmän kieli:

Esitelmän otsikko:

Toivomuksia:

Majoitus:

2 hengen hotellihuoneessa (Kenen kanssa? _____)

1 hengen hotellihuoneessa (mahdollisuuksien mukaan; lisämaksu 120 mk)

en tarvitse majoitusta (majoituksen osuus vähennetään osallistumismaksusta)

Huom! Jos tarvitsette hotellimajoitusta Vaasassa perjantai-iltana, pyrimme auttamaan varausten tekemisessä mahdollisuuksien mukaan.

Tilaan Kielikeskustelua-lehden
vuodeksi [] (100 mk/vuosikerta)
1995

_____ kpl

Nimi: _____

Osoite: _____

Jyväskylän yliopisto

Korkeakoulujen kielikeskus

PL 35

40351 JYVÄSKYLÄ

2

Jyväskylän yliopisto
Korkeakoulujen kielikeskus
PL 35
40351 JYVÄSKYLÄ

ISSN 1236-1771
Jyväskylän yliopistopaino
Kansi: Kirjapaino Kari ky
1994